

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Введено в дію наказом ректора
№ 0547-І від 12 вересня 2022 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
ВІДПОВІДНОГО ДІАГНОСТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання Вченої ради
Сумського державного університету
№02 від 08 вересня 2022 р.

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 2
СумДУ		Версія 01

Зміст

I. Загальні положення.....	2
II. Концептуальні засади моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	4
III. Основні завдання та заходи реалізації моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	8
IV. Організація проведення моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	10
V. Організаційний супровід моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	11
Додаток 1 Анкета щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	12
Додаток 2 Анкета щодо оцінювання випускниками якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті.....	15

I. Загальні положення

Сумський державний університет (далі – університет) послідовно реалізує модель інноваційно орієнтованого університету європейського рівня, де здійснюється підготовка високоосвіченої інтелектуальної еліти, фахівців нової формації, що досягається шляхом гармонізації навчальної, дослідницької та активної міжнародної діяльності. Одним із основних завдань відповідно до Стратегічного плану розвитку Сумського державного університету на 2020-2026 роки є широкомасштабне розширення та поглиблення міжнародної діяльності, зокрема в частині академічної мобільності для взаємного збагачення європейським досвідом, упровадження програм подвійних дипломів, поширення транскордонної дистанційної освіти, формування умов для англomовної адаптації університетського середовища. Ефективне вирішення поставлених завдань неможливе без забезпечення функціонування іноземної мови, насамперед англійської, як робочої на всіх рівнях освітньої, наукової та позанавчальної

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 3
СумДУ		Версія 01

діяльності, що передбачає досягнення високого рівня якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.

Організація іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти в університеті здійснюється відповідно до вимог «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», нормативної бази загальнодержавного рівня, зокрема Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

В університеті постійно проводиться, системна робота зі створення та удосконалення нормативної бази, дія якої спрямована, на удосконалення якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти. Внутрішні документи, що регулюють питання якості іншомовної підготовки студентів, наведені у Реєстрі основної нормативної бази СумДУ та включають: Цільову комплексну програму «Мовна політика та її реалізація, у тому числі через підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами та співробітниками – один із чинників успішності університету у міжнародному науково-освітньому просторі», Положення «Про організацію викладання навчальних дисциплін та захистів кваліфікаційних робіт англійською мовою у Сумському державному університеті», , Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів), наказ ректора «Про організацію іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти» та інші відповідні нормативні документи.

Моніторинг якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти передбачає запровадження на системній основі перевірки якості іншомовної підготовки із застосуванням спеціалізованого діагностичного інструментарію, що сприятиме інтенсифікації процесів вивчення і викладання іноземних мов в інтересах зростання мобільності, кращого доступу до інформації, більш ефективного міжнародного спілкування, формування у студентів «трансмовної» та

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 4
СумДУ		Версія 01

«транскультурної» компетентностей, забезпеченню конкурентоспроможності випускників в умовах багатонаціонального та полікультурного простору.

Моніторинг якості іншомовної підготовки проводиться для всіх здобувачів вищої освіти, окрім тих, які навчаються на освітніх програмах: «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» спеціальності 035 Філологія та «Англійська мова і література» спеціальності 014 Середня освіта та іноземних студентів, які здійснюють навчання англійською мовою на інших спеціальностях.

II. Концептуальні засади моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

Моніторинг проводиться з метою:

- дослідження тенденцій якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти;
- встановлення відповідності фактичних показників якості іншомовної підготовки в університеті визначеним цільовим параметрам;
- аналізу причин існуючих відхилень та розробки рекомендацій, спрямованих на усунення виявлених недоліків.

Цільовими параметрами, що визначають рівень якості іншомовної підготовки в університеті є:

- наявність у всіх викладачів, які здійснюють іншомовну підготовку здобувачів вищої освіти сертифікату з мовної освіти рівня C1 та міжнародних сертифікатів TESOL/TEFL/ CELTA/ TESL/TKT тощо та/або міжнародних дипломів TESOL/TEFL/ DELTA/ TESL тощо;
- оприлюднення 100% робочих програм навчальних дисциплін іншомовної підготовки, що спрямовані на вивчення іноземної мови студентами відповідно до кожного рівня їх мовної підготовки;
- обов'язкове застосування при викладанні іншомовних дисциплін інноваційних технологічних ресурсів;

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 5
СумДУ		Версія 01

- наявність за всіма дисциплінами іншомовної підготовки розроблених та затверджених дистанційних курсів;
- підвищення рівня мовної підготовки у всього контингенту здобувачів вищої освіти відповідно до таргетів Цільової комплексної програми «Мовна політика та її реалізація, у тому числі через підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами та співробітниками - один із чинників успішності університету у міжнародному науково-освітньому просторі»;
- пріоритетне збільшення, щонайменше до 15 %, кваліфікаційних робіт студентів захист яких здійснюється іноземними мовами;
- успішне складання вступних випробувань з іноземної мови при прийомі на навчання для здобуття освітніх ступенів «магістр», «доктор філософії» всім контингентом випускників університету.

Проведення моніторингу дозволяє забезпечити інформаційні умови для формування цілісного уявлення про якість іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти в університеті та здійснюється на принципах: студентоцентризму; систематичності та системності; прозорості моніторингових процедур та відкритості; об'єктивності одержання та аналізу інформації під час моніторингу; відповідального ставлення до своєї діяльності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу.

Моніторинг якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти спрямований на:

- отримання достовірних, неупереджених результатів про рівень іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти як інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень щодо підвищення її якості;
- подолання розриву між рівнем іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти та сучасними вимогами глобалізованого простору, зокрема ринку праці;

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 6
СумДУ		Версія 01

- підвищення на систематичній основі якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти в рамках реалізації внутрішньої системи забезпечення якості освіти університету;
- поширення інноваційних педагогічних практик при формуванні мовленевих компетентностей здобувачів вищої освіти з метою удосконалення освітнього процесу.

Моделювання моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти реалізується з врахуванням таких функцій:

- інформаційно-аналітичної, що передбачає накопичення та аналіз інформації про стан іншомовної підготовки;
- діагностичної, спрямованої на виявлення факторів, що впливають на стан іншомовної підготовки;
- прогностичної, що реалізується на основі розроблення моделей удосконалення іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти;
- управлінської, пов'язаної з прийняттям ефективних рішень на основі отриманої моніторингової інформації.

Об'єктами моніторингу, зокрема тими, що відповідають визначеним цільовим параметрам, виступають:

- інформація щодо стану професійної підготовки професорсько-викладацького складу, який здійснює викладання іноземної мови;
- стан забезпеченості робочими програмами навчальних дисциплін іншомовної підготовки, що спрямовані на вивчення іноземної мови студентами відповідно до кожного рівня їх мовної підготовки;
- якість підготовки навчально-методичних комплексів дисциплін іншомовної підготовки;
- результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін викладачами кафедри іноземних мов відповідно до Положення про організацію

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 7
СумДУ		Версія 01

оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін;

- результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості іншомовної підготовки;
- кваліфікаційні роботи студентів, підготовка та захист яких здійснювався іноземними мовами;
- результати опитування випускників щодо їх можливостей реалізації отримуваних знань з іноземної мови професійного спрямування на практиці;
- результати вступних випробувань з іноземної мови при прийомі на навчання для здобуття освітніх ступенів «магістр» та «доктор філософії»;
- інші, що відповідають меті моніторингу.

Участь у підготовці та проведенні моніторингу беруть:

- суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу (далі – ініціатори моніторингу);
- суб'єкти, які проводять моніторинг (далі – організатори моніторингу);
- суб'єкти, які залучаються до опитування на етапі проведення дослідження (далі – суб'єкти моніторингу).

Ініціаторами моніторингу можуть бути: ректор університету, голови Вченої ради, Ради з якості вищої освіти, перший проректор, проректор з науково-педагогічної діяльності, інші посадові особи.

Організатором моніторингу є Центр забезпечення якості вищої освіти. Співорганізаторами моніторингу можуть бути: Департамент по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів; навчально-методичний відділ; навчальний відділ з практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів; Департамент доуніверситетської освіти та профорієнтаційної роботи (в частині вступу для здобуття освітнього ступеня «магістр»).

Суб'єктами моніторингу є здобувачі вищої освіти та випускники.

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 8
СумДУ		Версія 01

III. Основні завдання та заходи реалізації моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

1. З метою забезпечення високої якості викладання та дотримання вимог «Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» проводити на систематичній основі аналіз:

- наявності у кожного викладача, які здійснюють іншомовну підготовку студентів, сертифікату з мовної освіти рівня C1, міжнародних сертифікатів TESOL/TEFL/ CELTA/ TESL/TKT тощо та/або міжнародних дипломів TESOL/TEFL/ DELTA/ TESL тощо, які надають право викладати англійську мову як іноземну для носіїв інших мов.

Відповідальні: Департамент по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів.

- наявності робочих програм навчальних дисциплін іншомовної підготовки, що спрямовані на вивчення іноземної мови студентами відповідно до кожного рівня їх мовної підготовки, а саме: A1, A2 та B1, а також з урахуванням професійної спрямованості підготовки при вивченні іноземної мови здобувачами вищої освіти відповідно до кожного рівня їх мовної підготовки, а саме: B2 та C1.

Відповідальні: навчально-методичний відділ.

- якості організаційно-методичного забезпечення викладання іноземної мови, зокрема в частині застосування інноваційних технологічних ресурсів, програм дистанційного навчання, тощо.

Відповідальні: Центр забезпечення якості вищої освіти.

2. З метою забезпечення реалізації права здобувачів вищої освіти на отримання «якісної освіти» та врахування їх пропозицій щодо удосконалення освітнього процесу в університеті проводити опитування щодо якості:

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 9
СумДУ		Версія 01

- організації освітньої діяльності при викладанні навчальних дисциплін професорсько-викладацьким складом кафедри іноземних мов;
- іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.

Відповідальні: Центр забезпечення якості вищої освіти.

3. Враховуючи необхідність формування знань фахової термінології відповідної спеціальності та мовленнєвих умінь як невід’ємної складової підготовки висококваліфікованих випускників - фахівців нової формації, які мають незаперечні конкурентні переваги у світі, що стрімко змінюється, здійснювати на постійній основі аналіз:

- кількісних та якісних показників захисту іноземними мовами кваліфікаційних робіт студентів.

Відповідальні: навчальний відділ з практики та інтеграційних зв’язків із замовниками кадрів.

- рівня задоволеності випускників отриманими знаннями з іншомовної підготовки, в контексті їх достатності та можливості використання в професійному середовищі.

Відповідальні: Центр забезпечення якості вищої освіти.

- результатів вступних випробувань з іноземної мови при прийомі на навчання для здобуття освітнього ступеня «магістр».

Відповідальні: Департамент доуніверситетської освіти та профорієнтаційної роботи.

4. З метою прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти в університеті, на основі зібраної, систематизованої та узагальненої інформації розробляти відповідні рекомендації з удосконалення освітнього процесу та здійснювати контроль за їх виконанням.

Відповідальні: Центр забезпечення якості вищої освіти.

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 10
СумДУ		Версія 01

IV. Організація проведення моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

Моніторинг якості іншомовної підготовки проводиться у такі етапи:

- планування та підготовка моніторингу (розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо);
- проведення дослідження;
- збір та обробка результатів моніторингу;
- аналіз та інтерпретація результатів моніторингу;
- підготовка звіту про результати моніторингу;
- інформування про результати моніторингу.

Моніторинг якості іншомовної підготовки проводиться у формі:

- безпосереднього одержання інформації через інтерв'ювання суб'єктів моніторингу, яке ґрунтується на вербальній взаємодії між інтерв'юером та окремим респондентом або групою респондентів (фокус-групою) і має на меті одержання даних, що виступають об'єктом дослідження;
- опосередкованого одержання інформації за допомогою анкетування здобувачів вищої освіти (Додаток 1) та випускників (Додаток 2);
- одержання інформації шляхом аналізу статистичних даних тощо.

Моніторинг якості іншомовної підготовки проводиться із використанням діагностичного інструментарію, що включає: обробку даних; аналіз отриманої інформації; експертне оцінювання та аналіз поточного стану; прогнозування.

Обробка інформації здійснюється за допомогою програмного забезпечення для обробки та аналізу даних соціологічних досліджень (ОСА).

Результати моніторингу якості іншомовної підготовки узагальнюються у звіті, який готує Центр забезпечення якості вищої освіти. У звіті, зокрема,

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 11
СумДУ		Версія 01

наводяться рекомендації щодо підвищення якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.

Результати моніторингу якості іншомовної підготовки надаються ініціаторам моніторингу та іншим посадовим особам, відповідальним за впровадженням заходів, спрямованих на підвищення якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.

V. Організаційний супровід моніторингу якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

Організаційне забезпечення системної роботи щодо моніторингу якості іншомовної підготовки в університеті виконує Центр забезпечення якості вищої освіти.

Рада з якості університету один раз на рік розглядає звіт про результати моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.

Завідувач кафедри іноземних мов один раз на рік звітує на засіданні Ради із забезпечення якості про стан виконання рекомендацій щодо підвищення якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти в університеті.

Розглянуто та затверджено на засіданні вченої ради СумДУ 08.09.2022 р. (протокол №02).

Голова вченої ради

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Вчений секретар

Анатолій РУБАН

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Сергій ЛЕОНОВ

Начальник Центру забезпечення якості вищої освіти

Ольга ЛЮТА

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 12
СумДУ	Додаток 1 – Анкета щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті (стор.1)	Версія 01

АНКЕТА

щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

1. Оцініть, будь ласка, свій рівень володіння іноземною мовою:

- 1) високий;
- 2) вище середнього;
- 3) середній;
- 4) нижче середнього;
- 5) низький.

2. Що для Вас особисто є головним мотивом при вивченні іноземної мови?

- 1) усвідомлення потреби знань з іноземної мови для подальшої роботи (навчання);
- 2) іноземна мова є засобом задоволення позанавчальних інтересів;
- 3) володіння іноземною мовою є умовою успішної академічної мобільності, можливості навчатись за кордоном;
- 4) хочу мати високий бал за результатами іспиту (заліку);
- 5) інше.

3. Чи вивчаєте Ви іноземну мову поза межами університету (курси, репетиторство)?

- 1) так;
- 2) ні.

4. Чому Ви вивчаєте (плануєте вивчати) іноземну мову поза межами університету?

- 1) я знайшов (буду шукати) викладача (репетитора), який задовольняє мої особисті запити щодо знання іноземної мови;
- 2) мене не задовольняє якість викладання іноземної мови в університеті;
- 3) мені не вистачає кількості занять, які відведені для викладання іноземної мови за навчальним планом;

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іноземної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 13
СумДУ	Додаток 1 – Анкета щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості іноземної підготовки в Сумському державному університеті (стор.3)	Версія 01

- 4) мій рівень знань іноземної мови нижче, ніж у більшості в групі, де я навчаюся;
- 5) маю академічну заборгованість з дисциплін іноземної підготовки;
- 6) не вивчаю (не планую) іноземну мову поза межами університету.

5. Як змінився Ваш рівень володіння іноземною мовою за час навчання в університеті?

- 1) рівень володіння іноземною мовою підвищився;
- 2) рівень володіння іноземною мовою не змінився;
- 3) рівень володіння іноземною мовою погіршився.

6. Як Ви оцінюєте рівень викладання іноземної мови в університеті ?

- 1) високий;
- 2) середній;
- 3) низький.

7. Чи враховує викладання іноземної мови в університеті специфіку Вашої спеціальності?

- 1) так;
- 2) переважно так;
- 3) ні.

8. Чи дозволяють Вам знання з іноземної мови поглиблювати свої знання зі спеціальності?

- 1) так;
- 2) переважно так;
- 3) ні.

9. Чи достатньо отриманих Вами знань з іноземної мови в університеті для участі у програмах академічної мобільності

- 1) так;
- 2) переважно так;
- 3) недостатньо.

10. Чи застосовуєте Ви іноземну мову в повсякденному житті:

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 14
СумДУ	Додаток 1 – Анкета щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті (стор.3)	Версія 01

- 1) так, часто застосовую;
- 2) так, інколи застосовую;
- 3) ні, взагалі не застосовую.

11. З якими проблемами особисто Ви зіткнулися при вивченні іноземної мови в університеті:

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 15
СумДУ	Додаток 2 – Анкета щодо оцінювання випускниками якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті (стор.1)	Версія 01

АНКЕТА

щодо оцінювання випускниками якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті

1.Оцініть свій рівень володіння іноземною мовою:

- 1) високий;
- 2) вище середнього;
- 3) середній;
- 4) нижче середнього;
- 5) низький.

2. Як змінився Ваш рівень володіння іноземною мовою за час навчання в університеті?

- 1) рівень володіння іноземною мовою підвищився;
- 2) рівень володіння іноземною мовою не змінився;
- 3) рівень володіння іноземною мовою погіршився.

3. Як Ви оцінюєте рівень викладання англійської мови в університеті ?

- 1) високий;
- 2) середній;
- 3) низький.

4. Чи враховувало викладання іноземної мови в університеті специфіку Вашої спеціальності?

- 1) так;
- 2) переважно так;
- 3) ні.

5. Чи є отриманий в університеті рівень знань з іноземної мови достатнім для Вашої успішної професійної діяльності?

- 1) так, цілком;

МОН України	Методичні рекомендації щодо моніторингу якості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти із застосуванням відповідного діагностичного інструментарію	Стор. 16
СумДУ	Додаток 2 – Анкета щодо оцінювання випускниками якості іншомовної підготовки в Сумському державному університеті (стор.2)	Версія 01

- 2) переважно так, але доводилось додатково навчатись (самостійно, на курсах, з репетитором);
- 3) ні, цього було замало для успішної роботи;
- 4) не можу оцінити, оскільки поточна посада не вимагає володіння іноземною мовою.

6. Чи дозволяють Вам, отримані в університеті знання з іноземної мови, поглиблювати свої професійні навички?

- 1) так;
- 2) переважно так;
- 3) ні;
- 4) не можу оцінити, оскільки немає потреби використовувати іноземну мову для поглиблення професійних навичок.

7. З якими проблемами Ви особисто зіткнулися при вивченні іноземної мови в університеті:
